

Anjouovci

Královský rod francouzského původu, který panoval na Sicílii (1266-1282), v Neapolsku (1266-1435), v Uhrách (1308-1387) a v Polsku (1370-1382).

Zakladatelem rodu byl Karel I. z Anjou (1226-1285) syn francouzského krále Ludvíka VIII. a Blanky Kastilské, nejmladší bratr krále Ludvíka IX. Jako mladší královský syn dostal jako úděl hrabství Anjou (1232), sňatkem s Beatrix z Provence (1246) získal hrabství provensalské. Když 1265 Ludvík IX., odmítl návrh papeže Inocence IV., ucházet se o vládu v Sicilském království, (viz *Království neapolské a sicilské*) přijal tuto nabídku sám. O Sicílii svedl boj s posledními Štaufy. 1266 porazil u Beneventa dosavadního vládce, nemanželského syna Fridricha II. Manfreda, který v boji padl. Když se svými nároky na sicilské království vystoupil syn Konráda IV., Konradin, zvítězil nad ním v bitvě u Tagliacozza a dal tohoto posledního Štaufa 1268 v Neapoli popravit. Jako sicilský král odmítl papežův návrh na sňatkovou alianci s Přemyslovci; naopak uzavřel manželské smlouvy svých dětí, prvorozeného syna Karla a dcery Isabely s Arpádovci. 1282 vypuklo proti jeho vládě na Sicílii povstání (tzv. sicilské nešpory), které na tamní trůn přivedlo aragonského krále Petra III. Velikého, jehož nároky se opíraly o manželský svazek s Manfrédovou dcerou Konstancií. Vláda Karla I. z Anjou se udržela pouze v Neapolsku, zatímco na Sicílii získali moc Aragonci. Karel z Anjou prohrál s Aragonci i v námořní bitvě před Neapolí (1284), kde byl zajat jeho syn a nástupce. Karel I. z Anjou i Petr III. zemřeli 1285, po jehož smrti dosadil král Jakub II. Aragonský na sicilský trůn svého bratra Frederika.

Nástupcem Karla I. z Anjou se stal jeho syn Karel II. (1254-1309), v době smrti svého otce zajatec aragonského krále. Po dohodě 1289 byl propuštěn a téhož roku korunován papežem Martinem IV. sicilským králem. Boje s Frederikem Aragonským, též korunovaným sicilským králem, pokračovaly až do 1302, kdy skončily uznáním statu quo: na Sicílii zůstali vládnout Aragonci, v Neapolsku A.

Karel II. se stal zakladatelem rozrodu A, neboť se svou chotí Marií Uherskou, dcerou krále Štěpána V., zplodil čtrnáct dětí. Nejstarší syn Karel Martell (1271-1295) se stal zakladatelem uherské větve A, Robert (1277-1343) linie vládnoucí v neapolském království a Jan (+1335) větve knížat z Drače.

Karel Martel, syn uherské matky, si od smrti Ladislava IV. (1290) činil nároky na uherský trůn, který však získal Ondřej III. z boční větve Arpádovců. Po smrti Ondřeje III. a vymření Arpádovců (1301) již Karel Martel nežil; práva A. na vládu v Uhrách hájil jeho syn

Karel Robert (1288-1342), který se s pomocí papeže Bonifáce VIII. prosadil proti Přemyslovcům Václavu III. (Ladislav V. 1301-1304) i Otovi Bavorskému (1305-1308) a vládl jako uherský král Karel Robert I. (1308-1342). Svě královské postavení upevnil až 1321, kdy se mu po smrti Matúše Čáka podařilo definitivně zlomit odpor části magnátů. S vládou Karla Roberta I. je spojen počátek vzestupu Uher, které se ve 14. st. staly jednou z předních evropských mocností. Jeho snaha zmocnit se vlády i nad anjouovskou tradiční državou, neapolským královstvím, se však nezdařila. Syn Karla Roberta I. Ludvík Veliký z Anjou (1326-1382), jehož matkou byla polská princezna Alžběta Lokietkovna, vládl od 1342 v Uhrách, a od 1370 také v Polsku. Jeho vláda přispěla k dalšímu rozkvětu uherského království. Vzhledem k tomu, že nezanechal mužského dědice, staly se dědičkami jeho dcery z druhého manželství s Alžbětou Bosenskou, Hedvika a Marie. Hedvika získala Polsko, kde po jejím sňatku s Vladislavem Jagielllem začal vládnout rod Jagellonců. O uherskou korunu se strhl zápas, z nějž nakonec vzešel vítězně Mariin manžel *Zikmund Lucemburský* (viz). Do boje zasáhl též Karel z Drače (1345-1386), vnuk Karla II. z Anjou, který se 1382 zmocnil vlády v Neapolsku. Vzhledem ke svému pokrevnímu příbuzenství s předchozími uherskými panovníky byl částí šlechty 1385 přijat jako král. 1386 však jej dala zavraždit vdova po Ludvíkovi Velikém Alžběta Bosenská.

Neapolské království po smrti Karla II. spravoval jeho syn Robert (1277-1343), za jehož vlády království došlo velkého rozkvětu. Robertův jediný syn Karel však zemřel ještě za otcova života, a tak trůn dědila Karlova dcera a Robertova vnučka Johana I. (1326-1382). Byla třikrát provdána: od 1333 za Ondřeje, vévodu z Kalábrie, od 1346 za Ludvíka, knížete z Taranta a od 1363 za Jakuba III., krále Malorky. Vzhledem k tomu, že neměla potomstvo, adoptovala člena francouzského královského rodu Valois Ludvíka, vévodu z Anjou, a bratra francouzského krále Karla V. Moudrého.

Po její smrti 1382 se však vlády neapolském království zmocnil vedlejší člen rodu Karel III. z Drače, syn Jana, knížete z Drače a vnuk Karla II. z Anjou, který se stal později i uherským králem. Poté, co byl v Uhrách zavražděn, vláda v neapolském království připadla jeho nezletilému synovi Ladislavu Neapolskému (1377-1414), za nějž vládla jeho matka Markéta z Drače. V roce 1390 zaútočil na Neapolsko Ludvík II., syn adoptovaného Ludvíka I. z anjouovsko-neapolské linie Valois. Papež Bonifác IX. však upřednostnil Ladislava Neapolského a korunoval jej neapolským králem. Ladislav po vzoru svého otce vznášel nárok také na korunu uherskou, 1403 se dal v Zadaru korunovat. 1409 však Zadar prodal Benátčanům. Po jeho smrti vládla v neapolském království jeho sestra Johana II. (1371-

1435), jíž A v Neapolsku vymřeli. Nástupnictví získal aragonský král Alfons V., který 1442 usedl na neapolský trůn.

kch